

Documentgebied:	Verpleegkundige zorg	
Document ID	059553	
Versie:	3	
Publicatiedatum:	12-07-2023	
Status:	Gepubliceerd	
Autorisator:	Eikhof, Astrid van den	
Auteur:	<ul style="list-style-type: none"> • Willems, Lucienne • Geurts-Aartsen, Jolanda 	
Beoordelaars:	<ul style="list-style-type: none"> • Eikhof, Astrid van den • Hellemons, Eric • Stevens, Niels • Kuijpers, Yinte • Brisko, Bibi 	
Titel:	Mantelzorg, participatie op de verpleegafdeling	

Wijzigingen ten opzichte van vorige versie: Er zijn geen wijzigingen doorgevoerd.

Algemeen / Inleiding

Ouderen en andere mensen met een zorgvraag dienen steeds langer zelfstandig thuis te wonen. Hulp van mantelzorgers en professionals thuis neemt toe. Er is een behoefte van mantelzorgers om deel te nemen aan de zorg tijdens opname in het ziekenhuis. Participatie kan een positief effect hebben op welzijn van de (kwetsbare) patiënt.

Visie

De medewerkers van VieCuri streven na op een professionele manier om te gaan met de mantelzorgers van hun patiënten. Mantelzorgers kunnen een belangrijke bijdrage leveren, met hun kennis en ervaringsdeskundigheid, om de zorgverleners te helpen zo goed mogelijk aan te sluiten bij wat voor de patiënt belangrijk is. Zij kunnen bijdragen aan kwaliteit van leven en kunnen daardoor het herstelproces van de patiënt positief beïnvloeden. Ze zijn een belangrijke continue factor.

De zorgverleners zorgen er voor dat mantelzorgers zich welkom voelen binnen VieCuri. Zij nodigen de mantelzorgers uit om, indien de patiënt en mantelzorgers dit willen, een bijdrage te leveren binnen de zorg voor de patiënt. Zij hebben hierbij tevens oog voor het welzijn en de draagkracht van de mantelzorger. Zij waken voor overbelasting van de mantelzorger tijdens de opname en bij ontslag.

De zorgverleners werken van opname tot ontslag samen met de mantelzorgers, ondersteunen hen, faciliteren hen en stemmen de zorg met hen af. De regie ligt hierbij zoveel mogelijk bij de patiënt. Voor zorgverleners is regelmatig contact met de mantelzorger een voorwaarde om vraaggericht en verantwoord zorg te kunnen verlenen. Een duidelijke verslaglegging hiervan in het dossier is hierbij noodzakelijk.

Doel

VieCuri wil vraaggerichte en verantwoorde zorg leveren. Participatie van de mantelzorger kan hier aan bijdragen en kan een positief effect hebben op het welzijn van de patiënt. Het kan de communicatie en afstemming verbeteren. Hierdoor zal de patiënt tevredenheid toenemen.

Dit protocol zorgt er voor dat er op een uniforme manier wordt omgegaan met de vraag om te participeren.

Definities en begrippen

Mantelzorg is zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt gegeven aan een hulpbehoevende door één of meerdere leden uit zijn directe omgeving, waarbij de zorgverlening direct voortvloeit uit de sociale relatie.

In dit protocol wordt de term 'Mantelzorger' gebruikt voor familie, vriend(in) of een andere naaste van de patiënt.

Uitvoerenden, verantwoordelijken en bevoegdheden

Betrokkenen bij de handelingen zijn: verpleegkundigen, afdelingssecretaresse, voedingsassistente, arts-assistent, physician assistent, paramedici

Aanprakelijkheid

De mantelzorger is aansprakelijk als er iets met de patiënt gebeurt door zijn toedoen tijdens de opname. Het ziekenhuis moet echter toezien of de mantelzorger (fysiek en verstandelijk) in staat is om de afgesproken handelingen uit te voeren. De mantelzorger dient aangesproken te worden door de verpleegkundige, als hij de taken niet goed uitvoert. De afspraken en het eventueel aanspreken dient vastgelegd te worden.

Betrokken afdelingen / instellingen

Dit document is van toepassing op alle verpleegafdelingen binnen VieCuri.

Benodigd materiaal

- folder '[Mantelzorg in VieCuri](#)'; te bestellen via Carectrl, interne catalogus, bestelnummer 16678
- badge mantelzorger
- schrift
- balpen
- uitrijkaartje parkeerplaats; te bestellen via het Facilitair Servicepunt
- parkeerpas; op afdeling aanwezig of aanvragen
- kortingsvoucher maaltijden; te bestellen door de voedingsassistente
- enquêteformulieren

Werkwijze

Opnamegesprek

wat	wie	hoe
vul de anamnese zo volledig mogelijk in; is dit bij opname niet gedaan, doe dit dan alsnog	verpleegkundige	in EPD
wie zijn de eerste en tweede contactpersoon en wat is hun relatie met de patiënt?	verpleegkundige	in EPD
vraag of een van deze twee personen mantelzorger van de patiënt in de thuissituatie is. Noteer dit	verpleegkundige	in EPD bij 'relatie'

noteer bij alle gezondheidspatronen of er thuis mantelzorg gegeven wordt , wat dit inhoudt en door wie deze gegeven wordt. Bij ieder gezondheidspatroon is er ruimte om extra informatie toe te voegen	verpleegkundige	in EPD, bij 'gezondheidspatronen'. Vraag naar de belasting van de mantelzorger.
bij (mogelijke) overbelasting van de mantelzorger: maak gebruik van de diagnoses 'overbelasting van Mantelzorgverlener' of 'Risico op overbelasting van mantelzorgverlener'		bied een luisterend oor, toon begrip voor de situatie, laat merken hoe belangrijk de mantelzorger is. Evalueer of de mantelzorger de taken nog kan blijven vervullen in de thuissituatie of dat (meer) thuishulp ingeschakeld moet worden.
geef mondelinge uitleg over mantelzorgparticipatie in VieCuri en overhandig de folder. Zorg dat je weet welke regels worden gehanteerd (zie regels)	verpleegkundige	folder ' Mantelzorg in VieCuri ' leg de informatie overdracht vast in het EPD
geef patiënt en naasten de ruimte om een keuze te maken over de invulling van mantelzorg tijdens de opname	verpleegkundige	laat patiënt en familie er over nadenken, overleggen
maak een afspraak voor een vervolgggesprek met de patiënt, de contactpersoon en/of mantelzorger	verpleegkundige	indien er belangstelling is voor participatie

Vervolgggesprek

wat	wie	hoe
inventariseer wat de wensen en mogelijkheden zijn, controleer toestemming patiënt	verpleegkundige	in gesprek met patiënt en mantelzorger(s), hou (over)belasting in de gaten
maak een inschatting of de mantelzorger fysiek en verstandelijk in staat is om de gewenste zorg te verlenen	verpleegkundige	goed doorvragen naar ervaring en thuissituatie
maak afspraken met de mantelzorger en patiënt	verpleegkundige	geef invulling aan welke zorg de mantelzorger gaat verlenen en stem dit af met de professionele zorg
leg de afspraken vast in het patiëntendossier	verpleegkundige	in EPD: status -> communicatie -> gespreksformulier -> familiegesprek
leg activiteiten en tijdstippen van mantelzorgmomenten vast	verpleegkundige	in EPD: in het <i>activiteitenplan</i> bij het betreffende onderdeel invoeren
spreek af hoe afspraken en voortgang gecommuniceerd zullen worden tijdens de opname	verpleegkundige	bij meerdere mantelzorgers kiest de patiënt of de eerste contactpersoon de hoofdmantelzorger is. Wanneer deze hoofdmantelzorger geen contactpersoon is, dan deze bij de tweede contactpersoon toevoegen
zorg dat hoofdbehandelaar op de hoogte is van participatie mantelzorger	verpleegkundige	informeer tijdens de visite de hoofdbehandelaar over de afspraken met de mantelzorger. Dit kan eventueel via de arts-assistent

Vervolgstappen tijdens opname

wat	wie	hoe
afstemming patiënt, hoofdmantelzorger en verpleegkundige vindt zo mogelijk mondeling plaats. Een aanpassing aan de afspraken kan dan direct plaatsvinden	verpleegkundige	dagelijks, tijdens de uitvoering van de zorgtaken indien het niet goed gaat: aanspreken en vastleggen
let op signalen van overbelasting bij de mantelzorger.		maak gebruik van de diagnoses 'overbelasting van Mantelzorgverlener' of 'Risico op overbelasting van mantelzorgverlener'
mantelzorgers kunnen gebruik maken van een schrift in het nachtkastje van de patiënt voor communicatie over ervaringen en effecten mantelzorg. Verpleegkundige gebruikt het schrift voor informatie en eventuele terugkoppeling	verpleegkundige	het schrift, met pen, wordt door de afdeling verstrekt en je noteert het gebruik van het schrift in het <i>activiteitenplan</i>
mantelzorgers die buiten de bezoektijden komen, dragen een speciale badge om de herkenbaarheid te vergroten	verpleegkundige	de badge wordt bij aankomst op de afdeling opgehaald bij de front office en ingeleverd bij vertrek
korting vouchers voor een maaltijd, uitrijkaarten of parkeerpas worden verstrekt volgens de gemaakte afspraken	verpleegkundige	zie bijlage: Regels op de afdeling noteer dit bij de afspraken
verminderen of stopzetten zorgtaken	verpleegkundige	ga in gesprek over nut en noodzaak van de zorgtaken als de behoefte voor de patiënt minder lijkt te zijn; als de patiënt overgeplaatst wordt naar een meerpersoons kamer; of bij signalen van overbelasting van de mantelzorger.

Voor ontslag

wat	wie	hoe
indien de afdeling gebruik maakt van een enquêteformulier: geef een enquêteformulier aan de patiënt en/of de hoofdmantelzorger voor de evaluatie van gegeven mantelzorg	verpleegkundige	<ul style="list-style-type: none"> • enquête patiënt • enquête mantelzorger
bespreek de gewijzigde zorg en stel die vast met de patiënt, de eerste contactpersoon en /of de hoofdmantelzorger	verpleegkundige	maak gebruik van de 'checklist bij ontslag'; zie Ontslagprotocol
start zo nodig tijdig met het informeren en instrueren van de mantelzorger in de thuissituatie, bij handelingen die dit met zich meebrengen noteer deze activiteiten en de tijdstippen in het <i>activiteitenplan</i> . Gebruik hierbij het passende protocol leg afspraken vast bij tabblad <i>ontslag</i>	verpleegkundige	in het EPD -> bij activiteitenplan in het EPD -> bij ontslag

plan een ontslaggesprek samen met de (hoofd)mantelzorger of contactpersoon	verpleegkundige / zaalarts of PA	in overleg met de patiënt
--	----------------------------------	---------------------------

Aanvullende informatie

Informatieverstrekking (blijft volgens de regel) alleen aan 1e contactpersoon. De mantelzorger hoeft niet per direct de 1e contactpersoon te zijn. Er kunnen ook meerdere mensen mantelzorger zijn.

De patiënt bepaalt zelf of er een persoon aanwezig mag zijn tijdens gesprekken e.d. wanneer een patiënt hier niet in kan bepalen, wordt de 1e en/of 2e contactpersoon gevraagd.

Het is heel belangrijk om oog te houden voor de belasting van de mantelzorger. Iemand die thuis al mantelzorger is, kan ook even aan wat rust toe zijn. Een mantelzorger met een hulpvraag voor de thuissituatie, wordt verwezen naar de gemeente van zijn eigen woonplaats. Elke gemeente heeft haar eigen voorzieningen om mantelzorgers te ondersteunen.

Referenties

- JCI Norm PCC.1 en PCC.2: Het ziekenhuis ondersteunt en stimuleert de betrokkenheid van patiënten en familieleden bij zorgprocessen
- visie en beleid op mantelzorg is een criterium voor Keurmerk Seniorvriendelijk Ziekenhuis

Bijlagen

Folder '[Mantelzorg in VieCuri](#)'

[Regels op de afdeling](#)

[Ontslagprotocol](#)
